

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРАВА**

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ В АСПІРАНТУРУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ Д 8 ПРАВО**

**Затверджено на засіданні кафедри права
Протокол № 10 від 09.05.2025 р.**

**Затверджено на засіданні Вченої ради
економіко-правового факультету
Протокол № 10 від 15.05.2025 р.**

**Затверджено на засіданні
Вченої ради Маріупольського
державного університету
Протокол № 10 від 28.05.2025 р.**

Програма вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності D8 Право / укл. д.ю.н., проф. Волік В.В., к.ю.н., доцент Григор'єва В.В., Маріуполь: МДУ, 2025. 21 с.

Програма вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності D8 Право містить перелік питань вступного іспиту зі спеціальності D8 Право, вимоги до дослідницької пропозиції як складової вступного іспиту, питання співбесіди для осіб, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань, ніж та, яка зазначена у дипломі про вищу освіту, критерії оцінювання відповідей.

Програму складено на підставі державного стандарту України № 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення»; відповідних методичних рекомендацій Маріупольського державного університету.

© Київ, МДУ

ЗМІСТ

1.	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО	4
1.1.	Пояснювальна записка.....	4
1.2.	Перелік питань вступного іспиту.....	4
1.3.	Критерії оцінювання відповідей.....	5
1.4.	Рекомендована література.....	6
2.	ВИМОГИ ЩОДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ.....	9
3.	ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО АСПІРАНТУРИ З ІНШОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ, НІЖ ТА, ЯКА ЗАЗНАЧЕНА У ДИПЛОМІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ.....	13
3.1.	Пояснювальна записка.....	13
3.2.	Перелік питань співбесіди.....	13
3.3.	Критерії оцінювання відповідей.....	15
3.4.	Рекомендована література.....	16
	Додатки	19

1. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО

1.1. Пояснювальна записка

Вступ до аспірантури на спеціальність D8 Право. ОНП Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право у 2025 році відбуватиметься у формі співбесіди в дистанційному форматі (online) відповідно до розкладу.

Для осіб, які вступають з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їхньому дипломі магістра (спеціаліста), вступники проходять додаткову співбесіду. Під час додаткової співбесіди вступникам ставиться від 3 до 5 питань зі списку запропонованих орієнтовних запитань. Оцінка «склав» ставиться за умови надання відповіді на понад 50 % від поставлених запитань. Оцінка «не склав» ставиться за умови повної відсутності теоретичних знань з теорії адміністративного права та процесу. Вступник, який отримав оцінку «не склав», до подальших вступних випробувань не допускається.

Під час вступного іспиту ставиться три запитання, кожне з яких оцінюється максимально в 50 балів, можливі додаткові й уточнюючі запитання.

Складовою вступного іспиту є презентація дослідницької пропозиції, яка також оцінюється в 50 балів.

Час, що відводиться вступникам для підготовки до надання відповідей на екзаменаційні питання, складає 45 хвилин.

1.2. Перелік питань вступного іспиту

1. Предмет і метод адміністративного права України.
2. Принципи адміністративного права України.
3. Джерела адміністративного права України: поняття та види.
4. Норми адміністративного права: поняття, структура, види.
5. Система адміністративного права: поняття і зміст.
6. Дія адміністративно-правових норм в часі та просторі.
7. Форми реалізації адміністративно-правових норм.
8. Підгалузі та інститути в системі адміністративного права.
9. Адміністративно-правові відносини: поняття і структура.
10. Види адміністративно-правових відносин та їх характеристика.

11. Систематизація українського адміністративного законодавства: форми та основні напрями.
12. Співвідношення публічного управління та державного управління.
13. Суб'єкти адміністративного права: поняття та види.
14. Правові акти управління: поняття та класифікація.
15. Засоби забезпечення законності у сфері публічного управління.
16. Адміністративний процес: поняття і види проваджень.
17. Державний контроль у сфері публічного адміністрування.
18. Місцеві державні адміністрації: організація і повноваження.
19. Конституційні засади організації виконавчої влади в Україні.
20. Система органів виконавчої влади в Україні: склад і повноваження.
21. Кабінет Міністрів України: склад, порядок формування і повноваження.
22. Центральні органи виконавчої влади: види, організація та повноваження.
23. Державна служба в Україні та її правове регулювання.
24. Інститут адміністративної відповідальності: зміст та механізм реалізації.
25. Адміністративно-процесуальне право: предмет і джерела.
26. Адміністративно-правовий статус Президента України.
27. Інструменти публічного управління.
28. Адміністративний процес в Україні: поняття, структура і принципи.
29. Правові презумпції адміністративного процесу.
30. Наукові концепції адміністративного процесу.
31. Адміністративні акти: поняття, види та їх загально-порівняльна характеристика.
32. Підготовка та прийняття нормативних актів органів публічної адміністрації.
33. Внутрішній адміністративний контроль, його види та сутність.
34. Незаконність нормативних актів публічної адміністрації та її наслідки.
35. Місце регуляторних актів в системі нормативних актів публічної адміністрації.
36. Конфлікт інтересів в адміністративній процедурі та способи його усунення.
37. Особливості видання адміністративних актів на підставі дискреційних повноважень.
38. Особливості провадження у справах про адміністративні правопорушення. Проблематика притягнення до адміністративної відповідальності державних службовців за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
39. Характеристика міжнародних угод, що містять адміністративно-процесуальні норми як джерела адміністративного процесуального права.

40. Порядок апеляційного оскарження рішень та ухвал адміністративних судів першої інстанції. Особливості апеляційного оскарження судових рішень за результатами спрощеного позовного провадження.

41. Особливості касаційного оскарження судових рішень.

42. Перегляд судових рішень у типових справах.

43. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

44. Правова природа, поняття та ознаки інституту примирення сторін в адміністративному судочинстві.

45. Процедура досудового оскарження дій та бездіяльності суб'єктів владних повноважень.

46. Громадський адміністративний контроль як засіб забезпечення законності в діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

1.3. Критерії оцінювання відповідей

Знання та вміння, продемонстровані вступниками до аспірантури на вступних випробуваннях зі спеціальності, оцінюватимуться за 200-бальною шкалою.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати під час відповідей на питання білетів вступного іспиту зі спеціальності, – 150 (повнота відповіді на кожне питання оцінюється у 1 – 50 балів); презентація дослідницької пропозиції оцінюється у 1 – 50 балів.

Вступники, які під час вступних випробувань зі спеціальності наберуть менш як 120 балів, позбавлятимуться права участі в конкурсі.

Бали за окремими складовими вступного іспиту розподіляються наступним чином:

Екзаменаційні питання			Презентація дослідницької пропозиції	Сума
Питання №1	Питання №2	Питання №3		
50 балів	50 балів	50 балів	50 балів	200 балів

Оцінювання відповіді на поставлені запитання відбувається за наступними критеріями:

50-40 балів теоретичне питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки;

40-30 балів теоретичне питання розкрито майже в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки;

30-20 балів значна частина теоретичного питання не була висвітлена;

20-0 балів більша частина питання не була висвітлена або питання повністю не розкриті.

1.4. Рекомендована література

Адміністративне право і процес

1. Bortnyak V., Bortnyak K., Khutoryi B., etc. – International Science Group. — Boston: Primedia eLaunch, 2020. 264 p.
2. Cane, Peter and others (eds), The Oxford Handbook of Comparative Administrative Law (2020; online edn, Oxford Academic, 15 Dec. 2020), <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198799986.001.0001>.
3. Daniel Freund, Alistair Price On the legal effects of unlawful administrative action / Daniel Freund, Alistair Price / South African Law Journal. 2017. Volume 134 Number 1. P. 184 208.
4. Douglas, R., & Head, M. Douglas and Jones's Administrative Law (7th ed.). Sydney, N.S.W.: Federation Press, 2014. 884 p.
5. Methodology and science foundation of modern jurisprudence: collective monograph /
6. Volik V.V., Lozhmets Y., Davydova O., Sprynchuk S., Shvets D. Electronic governance in Ukraine and Estonia current situation and prospective. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019.
7. Адміністративне право зарубіжних країн: курс лекцій / О.В. Кузьменко, І.Д.
8. Адміністративно-правове забезпечення прав людини органами публічної адміністрації в Україні : зб. наук. праць / за заг. ред. д.ю.н., проф., О. Ф. Андрійко. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2015. 199 с.
9. Адміністративне право : підручник / Ю.П. Битяк, І.М. Балакарева, І.В. Бойко, В.М. Гарашук [та 22 інших] ; за загальною редакцією Ю.П. Битяка ; Міністерство освіти і науки України, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. 390 с. (є в бібліотеці КПП імені Ігоря Сікорського)

10. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Валентин Галунько, Тетяна Коломоець, Оксана Кузьменко, Петро Діхтієвський [та 88 інших] ; за редакцією В. Галунька, О. Правоторової ; Академія адміністративно-правових наук, Науково-дослідний інститут публічного права. Видання третє. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 582 с. (є в бібліотеці КПП імені Ігоря Сікорського)
11. Адміністративне право України : навчальний посібник / І.Б. Тацишин. 2-ге видання. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 306 с. (є в бібліотеці КПП імені Ігоря Сікорського).
12. Адміністративний процес України (у схемах) : навчальний посібник / М.М. Бурбика, М.В. Колеснікова, А.В. Солонар ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний університет. Суми : Сумський державний університет, 2019. 107 с. (є в бібліотеці КПП імені Ігоря Сікорського)
13. Бакуменко В. та ін. Особливості публічного управління та адміністрування: навч. посіб. Київ: Ліра-Київ, 2017. 256 с.
14. Барікова А. Електронна держава: нова ефективність урядування: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 224 с.
15. Битяк Ю. Гаращук В., Зуй В. та ін. Адміністративне право: посіб. для підготовки до іспиту. Харків: Право, 2016. 144 с.
16. Біла Книга. Європейське врядування. Комісія європейських співтовариств. Брюссель. 25.7.2001. COM(2001). http://pravo.org.ua/files/konstatyuc/WHITE_BOOK_UKR_REV.pdf
17. Буханевич О. М. Адміністративні послуги в Україні: засади надання та шляхи вдосконалення: монографія. Ін-т законодавства Верховної Ради України, Київ-Хмельницький: ТОВ «Поліграфіст», 2017. 391 с.
18. Волік В.В. Питання розвитку цифрової інфраструктури в транспортній галузі та зв'язок з адміністративним судочинством. Судова та слідча практика в Україні. 2018. Вип. 7. С. 45–50.
19. Вітвіцький С. С., Філіпенко А. С. Адміністративний процес. Курс лекцій : навч. посіб. Київ: ВД «Дакор», 2021. 186 с
20. с.
21. Голосніченко І.П., Кропивна К.О. Адміністративна юрисдикція: відмежування від інших видів судочинства: монографія. Київ: ФОП «Кандиба Т.П.». 2021. 202 с.
22. Горбулін В., Грицяк Н., Семенченко А. та ін. Електронне урядування: підручник / за заг. ред. проф. Ю. Ковбасюка. Київ: НАДУ, 2014. 352 с.
23. Демократичні засади державного управління та адміністративне право: монографія / кол. авт.: Ю. С. Шемшученко, В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, І. О. Кресіна, В. П. Нагребельний та ін.; за заг. ред. д.ю.н. В. Б. Авер'янова. – Київ: Вид-во «Юридична думка», 2010.

24. Дерещ В. А. Органи виконавчої влади України та управлінські відносини : монографія. — Київ:Юридична думка, 2007.
25. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз / пер. з фр. В. Ховхуна. Київ: Основи, 1996. 420 с.
26. Ковбасюка, С.В. Загороднюка, П.І. Крайніка, Х.М. Дейнеги. Київ: НАДУ, 2012. 612 с.
27. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар / Р. А. Калюжний, М. Ш. Іншин, І. М. Шопіна та ін. 4-е вид., зі змін. та доп. станом на 10 листопада 2010 р. Київ: Алерта; ЦУЛ, 2011. 712 с.
28. Маслова А. Концепція людиноцентризму в адміністративному праві: передумови виникнення, зміст та нормативна основа. JURNALUL JURIDIC NAȚIONAL: TEORIE ȘI PRACTICĂ. 2020. August C. 118-128.
29. Пастух, О.Є. Користін та ін.; за ред. О.В. Кузьменко. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 525 с.
30. Педько Ю. С. Становлення адміністративної юстиції в Україні. Київ, 2003. 207 с.
31. Пігарев, Ю., Костенюк, Н. Діджиталізація публічного управління як чинник цифрової трансформації України. Актуальні проблеми державного управління. 2021. Том 2 № 83. С. 92-96.
32. Проблеми адміністративно-правового забезпечення оптимізації державного управління в Україні на сучасному етапі: Наукова доповідь / за аг. ред. О. Ф. Андрійко. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. 40 с.
33. Савчина М. Упровадження децентралізації публічної влади в Україні: національний і міжнародний аспекти : монографія. Ужгород: TIMPANI, 2015. 216 с.
34. Сидельніков О. Д. Інститут примирення сторін в адміністративному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.07. Харків, 2017. 200 с.
35. Сущенко Д.В. Адміністративні процедури в Україні та країнах Європи: порівняльно-правовий аспект.: дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.07.Запоріжжя, 2018. 211 с.
36. Тимошук В. П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії: монографія. Київ: Вид-во «Конус-Ю», 2010. 296 с.
37. Тимошук В.П. «Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії». К.: «Конус-Ю», 2010. 296 с.
38. Цуркаленко Ю. Визнання судових рішень джерелами адміністративного права як необхідність забезпечення принципу верховенства права. 2015. №4. С. 297 - 301. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2015_4_53.
39. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид., випр. та допов. Київ, 2015. 128 с. http://nsj.gov.ua/files/1444201141Посібник_адмін_TF_130815.pdf

40. Шерстюк Г.М. Захист цивільних прав фізичних осіб в адміністративному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.07. Київ, 2021. 375 с.
41. Шинкар Т. І. Застосування медіації в адміністративному судочинстві: вітчизняний та зарубіжний досвід : дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.07. Київ, 2017. 220 с.
42. Школик А. М. Порівняльне адміністративне право: навч. посібник для юрид. ф-тів та фтів міжнар. відносин. Львів: ЗУКЦ, 2007. 308 с.
43. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. – Видання четверте. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 656 с.
44. Акт проголошення незалежності України // Відомості Верховної Ради України 1991.№ 38. Ст. 502.
45. Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради УРСР.- 1990.- № 31. Ст. 429.
46. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 5-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
47. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. К.: 131- ПОЛ, 2004. 960 с.
48. Європейські стандарти в галузі прав людини / Міністерство юстиції України. К.: Ін Юре, 2002. 232 с.
49. Загальна декларація прав людини. Права людини: Міжнародні договори України. Київ, 1992. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universaldeclaration-of-human-rights-full-version->
50. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4.11.1950 р. Права людини: Міжнародні договори України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
51. Посібник із судової практики Європейської конвенції з прав людини Застосування норм законодавства Європейського Союзу у практиці Європейського суду з прав людини Оновлено 31 серпня 2024 року https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_eu_law_in_echr_case-law_ukr
52. Право Ради Європи та практика ЄСПЛ : навч.-метод. посіб. / укл.: В. В. Форманюк, Р. Ф. Харитонов, Ю. Ю. Акіменко, О. В. Пасечник, О. К. Канєнберг-Сандул, Т. С. Федорова, Д. О. Гребенюк ; за ред. Х. Н. Бехруза ; НУ «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2023. – 120 с. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.2367>
53. Рабінович М. Європейська конвенція з прав людини: проблеми національної імплементації (загальнотеоретичні аспекти) / П. М. Рабінович, Н. М. Раданович // Праці Львів, лабораторії прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місц. самоврядування АПРН

України / Редкол.: П.М. Рабінович (голов, ред.) та ін. Серія 1. Дослідження та реферати. Вип. 4. - Л.: Астрон, 2002. 192 с.

54. Шевчук С. Судовий захист прав людини. Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції К.: Реферат, 2006. 829 с.

55. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні : навчальний посібник : у 2-х томах. Том 1. Загальне адміністративне право. Особливе адміністративне право / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Гулак та ін. ; за заг. ред. В. Галунька, В. Фелика. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. – 622 с.

56. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні : навчальний посібник : у 2-х томах. Том 2. Спеціальне адміністративне право. Європейське адміністративне право. Порівняльне адміністративне право. Адміністративний процес / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Гулак та ін. ; за заг. ред. В. Галунька, В. Фелика. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. – 432 с.

57. Галунько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.

2. ВИМОГИ ЩОДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Презентація дослідницької пропозиції є складовим елементом вступного іспиту зі спеціальності. Дослідницька пропозиція – це авторський науковий текст обсягом до 10 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження.

Дослідницька пропозиція готується вступником до аспірантури самостійно та подається у електронному вигляді на кафедру права на електронну адресу law@mu.edu.ua не пізніше ніж за три робочі дні до проведення вступного іспиту зі спеціальності. За бажанням вступника, додатком може подаватися також рецензія на дослідницьку пропозицію від передбачуваного наукового керівника. У відповідь на електронну адресу вступника надсилається посилання для входу на платформу, на якій відбуватимуться консультація та вступне випробування, із зазначенням дати і часу.

Технічні параметри тексту дослідницької пропозиції:

- шрифт: Times New Roman
- розмір шрифта: 14
- міжрядковий інтервал: 1,5

- поля: 2 см
- нумерація сторінок має починатися з другої сторінки
- оформлення Титульного листка – згідно з Додатком 1

Структура дослідницької пропозиції

1. Формулювання наукової проблеми:

чітко зазначити тему майбутньої дисертації та подати очікувані результати у вигляді анотації до теми.

2. Актуальність обраної теми:

аргументувати актуальність розробки теми для розвитку сучасної правової науки, гуманітарної сфери або суспільства та держави в цілому.

3. Стан розробки у вітчизняній і зарубіжній науці, виділення невирішених аспектів обраної теми:

подати коротку характеристику найважливіших праць, які зачіпають обрану тему; визначити існуючі прогалини, недосліджені раніше аспекти, які можуть бути заповнені дисертацією.

4. Джерельна база дослідження:

подати коротку характеристику джерел (бібліотечних, архівних, статистичних даних тощо), на які спиратиметься майбутнє дослідження.

5. Мета та завдання передбачуваного дослідження.

6. Орієнтовні об'єкт і предмет дослідження.

7. Формулювання й аргументація наукової новизни.

8. Методологія та науковий інструментарій передбачуваного дослідження:

надати якомога широкий перелік методів наукового пізнання, які будуть використані в ході дослідження та написання дисертації, і показати їх розуміння.

9. Можливі шляхи розв'язання поставлених завдань.

10. Можливі сфери практичного застосування передбачуваних результатів дослідження: *Зазначити можливість практичного застосування передбачуваних результатів дослідження, зокрема закладами освіти, науковими установами, органами державної влади тощо.*

11. Список найважливіших джерел та літератури, що будуть використані під час проведення дослідження.

Джерела:

1. ...

2. ...

3. ...

Література: Не менше 15 позицій

Презентація дослідницької пропозиції оцінюється за шкалою від 0 до 50 балів за наступними критеріями:

Критерії оцінювання дослідницької пропозиції

БАЛИ	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
40-50	Вступник обґрунтував актуальність обраної теми; продемонстрував прогалини в сучасній науці, які можуть бути заповнені майбутнім дисертаційним дослідженням та публікаціями; чітко сформулював мету, завдання, об'єкт та предмет майбутнього дослідження; орієнтується в наукових методах, яких потребуватиме здійснення наукового дослідження з обраної теми; продемонстрував можливість практичного застосування передбачуваних результатів дослідження; показав володіння джерельною базою з теми дослідження.
30-40	Вступник обґрунтував актуальність обраної теми; водночас недостатньо продемонстрував прогалини в сучасній науці, які можуть бути заповнені передбачуваним дисертаційним дослідженням та публікаціями; недостатньо чітко сформулював або мету, або завдання, або об'єкт та предмет майбутнього дослідження; орієнтується в наукових методах, яких потребуватиме здійснення наукового дослідження обраної теми; продемонстрував можливість практичного застосування передбачуваних результатів дослідження; показав недостатнє володіння джерельною базою з теми дослідження.
20-30	Вступник обґрунтував актуальність обраної теми; водночас недостатньо продемонстрував прогалини в сучасній науці, які можуть бути заповнені передбачуваними дисертаційним дослідженням та публікаціями; недостатньо чітко сформулював або мету, або завдання, або об'єкт та предмет майбутнього дослідження; недостатньо орієнтується в наукових методах, яких потребуватиме здійснення наукового дослідження обраної теми; слабо продемонстрував можливість практичного застосування

	передбачуваних результатів дослідження; показав поверхове володіння джерельною базою з теми дослідження.
10-20	Вступник обґрунтував актуальність обраної теми; водночас недостатньо продемонстрував прогалини в сучасній науці, які можуть бути заповнені передбачуваними дисертаційним дослідженням та публікаціями; недостатньо чітко сформулював мету, завдання, об'єкт та предмет майбутнього дослідження; слабо орієнтується в наукових методах, яких потребуватиме здійснення наукового дослідження обраної теми; не продемонстрував можливість практичного застосування передбачуваних результатів дослідження; показав поверхове володіння джерельною базою з теми дослідження.
0-10	Вступник не надав достатньої аргументації для обґрунтування актуальності обраної теми; не виділив прогалини в сучасній науці, які можуть бути заповнені передбачуваними дисертаційним дослідженням та публікаціями; недостатньо чітко сформулював мету, завдання, об'єкт та предмет майбутнього дослідження; слабо орієнтується в наукових методах, яких потребуватиме здійснення наукового дослідження обраної теми; не продемонстрував можливість практичного застосування передбачуваних результатів дослідження; не володіє джерельною базою з теми дослідження.

3. ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО АСПІРАНТУРИ З ІНШОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ, НІЖ ТА, ЯКА ЗАЗНАЧЕНА У ДИПЛОМІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ

3.1. Особливості проведення додаткової співбесіди

Особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначається додаткове вступне випробування у формі співбесіди. У разі призначення додаткової співбесіди не пізніше ніж за три робочі дні до її проведення вступник надсилає свою електронну адресу на електронну адресу ["Кафедра права" <law@mu.edu.ua>](mailto:law@mu.edu.ua). На надану електронну адресу вступника надсилається посилання для входу на платформу, на якій відбуватимуться консультація та вступне випробування, із зазначенням дати і часу.

Додаткова співбесіда проводиться перед вступним іспитом зі спеціальності для виявлення рівня обізнаності вступника зі змістом спеціальності 081 Право. В програму додаткової співбесіди включено питання з галузі правознавства.

3.2. Перелік питань співбесіди

Актуальні проблеми конституційних основ безпосереднього народовладдя в Україні.

1. Верховна Рада України (парламент) в механізмі державної влади.
2. Правова природа та призначення інституту глави держави.
3. Конституційні принципи виборчого права. Особливості виборчої системи в Україні.
4. Поняття, види та предмет референдумів в Україні.
5. Оскарження порушень виборчих прав громадян України.
6. Принципи формування і діяльності виборчих комісій.
7. Сучасні тенденції реформування органів місцевого самоврядування.
8. Напрямки реформування повноважень Президента України.
9. Напрями реформування Верховної Ради України - парламенту України.
10. Поняття і склад учасників господарського процесу, їх інтерес у справі та виконувані функції, мета їх вступу або залучення до процесу. Інші учасники судового процесу.
11. Сучасні проблеми зловживання учасниками судового процесу своїми процесуальними правами.
12. Проблеми вибору кваліфікованого представника в господарському процесі, реалізація права сторін на правову допомогу.
13. Сучасні напрями вирішення проблеми відшкодування витрат на правову допомогу.

14. Міжнародно-правова природа європейської інтеграції.
15. Правовий феномен Європейського Союзу у контексті обмеження державного суверенітету держав-членів.
16. Питання про застосування сили у сучасному міжнародному праві.
17. Проблемні питання підвищення ефективності діяльності міжнародних міжурядових організацій.
18. Інституціональна реформа ООН. Реформування Ради Безпеки ООН. Модернізація регіональних міжнародних організацій.
19. Проблема міжнародного тероризму.
20. Загальна характеристика правовідносин, що регулюються нормами міжнародного приватного права.
21. Суб'єкти міжнародного приватного права.
22. Характеристика колізійного і матеріально-правового методів регулювання правовідносин в міжнародному приватному праві.
23. Основні міжнародно-правові документи щодо прав і свобод фізичних осіб.
24. Визначення понять «іноземець», «іноземний громадянин», «особа без громадянства».
25. Визначте види стандартів прав людини та громадянина.
26. Охарактеризуйте особливості європейських стандартів захисту прав.
27. Порядок утворення та склад ЄСПЛ
28. Етапи виконання рішень ЄСПЛ
29. Прецедент в практиці Суду Європейського Союзу
30. Прецедент та судова практика України
31. Місце національних суддів в судовій системі ЄС
32. Вплив рішень Європейського суду з прав людини на рішення Верховного суду України.
33. Здійснення цивільних прав. Способи здійснення прав та виконання обов'язків.
34. Межі здійснення цивільних прав.
35. Право на захист у цивільному праві.
36. Способи захисту цивільних прав
37. Організаційно-правові форми юридичних осіб.
38. Договір, статут, інші соціальні регулятори цивільних відносин
39. Поняття злочину, як основна категорія кримінального права.
40. Класифікації злочинів у кримінальному праві. Види злочинів за ступенем тяжкості.

41. Поняття, значення, та класифікація засад кримінального провадження.
42. Поняття, суть і значення кримінального процесуального доказування. Елементи кримінального процесуального доказування.
43. Предмет, межі та суб'єкти доказування у кримінальному провадженні. Обов'язок доказування у кримінальному процесі.
44. Речові докази, строки і порядок їх зберігання у кримінальному процесі.
45. Актуальні проблеми забезпечення доступності правосуддя в адміністративному судочинстві та шляхи їх вирішення.
46. Актуальні питання юрисдикції адміністративних судів із урахуванням практики Верховного Суду та ЄСПЛ.
47. Медіація як один із альтернативних способів вирішення адміністративних спорів.
48. Проблеми сучасного адміністративно-деліктного права.
49. Вмотивованість прийнятого у справі судового акту та принцип правової визначеності.
50. Напрями впливу практики Європейського суду з прав людини на правозастосовну діяльність.
51. Актуальні проблеми у виконанні рішень ЄСПЛ.

3.3. Критерії оцінювання відповідей

Оцінювання додаткового вступного випробування у формі співбесіди для осіб, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), відбувається за двобальною шкалою: «склав» або «не склав».

Оцінка «склав» виставляється у наступних випадках:

- повна, вірна та ґрунтовна відповідь на запитання, теоретично правильний і логічно обґрунтований виклад матеріалу, при якому вступник повно і глибоко використав відомі йому фактичні знання, виявив здібність аналізувати економічні явища та процеси, робити висновки і узагальнення з чітким їх формуванням;
- правильна і обґрунтована відповідь, з якої видно, що абітурієнт розуміє теоретичний матеріал, його повноту, глибину, системність, але допускає при цьому деякі несуттєві неточності;
- правильна, проте не обґрунтована відповідь, з якої видно, що абітурієнт розуміє теоретичний матеріал, його повноту, глибину, системність, але допускає суттєві неточності;

- неповна відповідь на запитання або така, що не містить аналізу фактичного матеріалу, необхідних узагальнень і висновків, і свідчить про те, що знання абітурієнта мають дещо розрізнений, фрагментарний характер.

Оцінка «не склав» виставляється за неправильну відповідь, яка не відповідає змісту програмного матеріалу і свідчить про нерозуміння вступником його основних положень.

У тому випадку, коли за додаткове вступне випробування вступник отримав оцінку «не склав», він не допускається до наступних вступних іспитів зі спеціальності та іноземної мови і позбавляється права брати участь у конкурсному відборі.

3.4. Рекомендована література

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. – Видання четверте. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 656 с.
2. Акт проголошення незалежності України // Відомості Верховної Ради України 1991.№ 38. Ст. 502.
3. Актуальні питання кримінального процесу України /Є.М. Блажівський, І.М. Козьяков, О.М. Толочко, С.С. Мірошніченко та ін. К.: Центр учбової літератури, 2013. 304 с.
4. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник/ за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К. : «Центр учбової літератури». 2013. 554 с.
5. Барабаш Ю. Конституційна реформа і стабільність конституційного ладу: конфліктологічно -правовий аналіз системного взаємозв'язку. Право України, 2012. № 1-2. С.77-96.
6. Болокан І. В. Цивільне право (Особлива частина) : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності "Право" освітньо-професійної програми "Право" : в 3 ч. Ч. 1 : Договірні зобов'язання. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 300 с.
7. Вавженчук С. Я. Договірне право: підручник: у 2 т. Т. І. - Харків: Право, 2022 - 632 с.
8. Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради УРСР.- 1990.- № 31. Ст. 429.
9. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 5-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
10. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. К.: 131- ПОЛ, 2004. 960 с.

11. Європейські стандарти в галузі прав людини / Міністерство юстиції України. К.: Ін Юре, 2002. 232 с.
12. Загальна декларація прав людини. Права людини: Міжнародні договори України. Київ, 1992. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universaldeclaration-of-human-rights-full-version->
13. Климчук М.П. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів у досудовому розслідуванні К., 2013. 203 с.
14. Коваленко Є.Г. Теорія доказів в кримінальному процесі України К.: Юрінком Інтер, 2006. 632 с.
15. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4.11.1950 р. Права людини: Міжнародні договори України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
16. Конституційне право України: навч. посіб. для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, І.І. Дахова, та ін. Харків: Право, 2020. 328 с. 2. Конституційне право України: підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.; за заг ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
17. Конституційне право України: посібник для підготовки до іспиту. 10-е видання, доп. та перероб. / Ю.Г. Барабаш, Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин; Харків: Право, 2024. 370 с.
18. Конституційний процес в Україні та світовий досвід конституціоналізму : монографія/ [Шемшученко Ю.С., Батанов О.В., Крусян А.Р. та ін.]. – К. :Вид-во «Юридична думка», 2014. – 262с. 23. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. К.: Право, 1996. -36 с.
19. Конституція України від 28.06.1996 Київ, 1992. URL: [p. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text)
20. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. В. М. Бурдіна, В. І. Маркіна. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 1148 с.
21. Кримінальний процес : підручник / І. В. Басиста, Р. І. Благута, І. В. Гловюк та ін. ; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. Ч. 1. 492 с.
22. Кримінальний процес : підручник / І. В. Басиста, Р. І. Благута, І. В. Гловюк та ін. ; за заг. ред. А. я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. Ч. 2. 260 с.
23. Крусян А.Р. Конституційний процес в Україні: втілення принципів європейського конституціоналізму Вісник Конституційного Суду України.2014. № 3. С. 79.

24. Міжнародне публічне право : підручник / За ред. В. М. Репецького. 2-ге вид., стер. К. : Знання, 2012. 437 с.
25. Молдован А.В. Кримінальний процес України К.: Центр учбової літератури, 2013. 368 с.
26. Плутицька К. М., Панкратова К. О. Кримінальне право (Особлива частина) : курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Право» освітньо-професійної програми «Право» : в 2 ч. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. Ч. 2. 234 с.
27. Посібник із судової практики Європейської конвенції з прав людини Застосування норм законодавства Європейського Союзу у практиці Європейського суду з прав людини Оновлено 31 серпня 2024 року https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_eu_law_in_echr_case-law_ukr
28. Право Ради Європи та практика ЄСПЛ : навч.-метод. посіб. / укл.: В. В. Форманюк, Р. Ф. Харитонов, Ю. Ю. Акіменко, О. В. Пасечник, О. К. Канєнберг-Сандул, Т. С. Федорова, Д. О. Гребенюк ; за ред. Х. Н. Бехруза ; НУ «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2023. – 120 с. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.2367>
29. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02. 2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
30. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
31. Рабінович М. Європейська конвенція з прав людини: проблеми національної імплементації (загальнотеоретичні аспекти) / П. М. Рабінович, Н. М. Раданович // Праці Львів, лабораторії прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місц. самоврядування АПрН України / Редкол.: П.М. Рабінович (голов, ред.) та ін. Серія 1. Дослідження та реферати. Вип. 4. - Л.: Астрон, 2002. 192 с.
32. Січевлюк В.А. Господарське право України: Навчальний посібник. К.: УІРФР, 2010. 474 с.
33. Цивільне право України : підруч. Частина загальна / Баранова Л. М., Дуденко Т. В. та ін. ; за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків:2024. 568 с.
34. Шевчук С. Судовий захист прав людини. Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції К.: Реферат, 2006. 829 с.

Зразок оформлення титульної сторінки дослідницької пропозиції

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ

ТЕМА:

Вступника до аспірантури МДУ

(ПІБ повністю вступника)

Рівень вищої освіти: третій

Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність: D 8 Право

Освітньо-наукова програма:

«Право.Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»

Передбачуваний науковий керівник: *ПІБ передбачуваного наукового керівника, науковий ступінь, вчене звання (не обов'язково)*

Київ – 202_